

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Visokodebelni pašni sadovnjak kot nova kmetijska praks

PREDSTAVITEV REZULTATOV PROJEKTA

Projekt Visokodebelni pašni sadovnjak, v katerem sodeluje 6 partnerjev (Izobraževanje Tamara Urbančič, s. p., Zavod Jabolko iz Semiča, kmetija Volk iz Suhorja, kmetija Pečar iz Prešnice, kmetija Slavec iz Knežaka in kmetija Jernejevi iz Slavinj), se zaključuje. Projekt je sofinanciran iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in Republike Slovenije v okviru Programa razvoja podeželja 2014–2020. V dvehletnem obdobju izvajanja projekta so nastali rezultati, uporabni tako za manjše kmetije kot kmetije z raznimi dopolnil-

nimi dejavnostmi ter strokovnjake s področja kmetijstva in naravovarstva.

Splošni cilj projekta je oživljanje in ohranjanje visokodebelnih pašnih sadovnjakov na manjših kmetijah. Z razvojem intenzivnega sadjarstva se ekstenzivni proizvodnji sadja, med katere sodijo tudi visokodebelni sadovnjaki, ni posvečalo dovolj pozornosti, ker niso bili ekonomsko zanimivi. Posledica je, da se ti sadovnjaki niso vzdrževali in obnavljali. Dodatno so k temu prispevale tudi podnebne spremembe, bolezni in ekstremne vremenske razmere.

Vse štiri vključene kmetije so pristopile k projektu z namenom oživitve oziroma vzpostavitve visokodebelnih pašnih sadovnjakov. Kmetije so različne, tako po dejavnostih in interesih kot po klimatskih in pedoloških razmerah, ki pogujejo gojenje sadja. Vse to se je med projektom preverilo, pripravilo načrt zasaditve ter zasaditve tudi izvedlo, v naslednjem letu pa spremljalo in izvajalo gojitvena dela.

Na kmetiji Pečar iz Prešnice so se odločili za oživitev visokodebelnega sadovnjaka v kombinaciji s pašo perutnine, kar so storili tudi na kmetiji Jernejevi.

Na kmetiji Slavec so se odločili za pašo govedi, na kmetiji Volk pa drobnice. Kmetije so pri izboru sadnih vrst upoštevale, da so le-te manj zahtevne za oskrbo, kar pomeni, da so bolj odporne na podnebne spremembe, bolezni in škodljivce. Ker se pod drevjem pasejo domače živali, v bližini pa divjad, so sadike tudi ustrezno zaščitili. Posajene sadike so spomladi nekoliko prikrajšali do vitalnega listnega brsta ter odrezali vse stranske predčasne poganjke. Ker je bila letos suša, so poskrbeli tudi za zalivanje posajenih sadik. Spremljali so tudi pojav škodljivcev, ki pa je bil letos zanemarljiv. Na obstoječih drevesih, pretežno jablanah, so naredili oživitveno rez.

Vse štiri kmetije so oživitve in zasaditve opravile po postopku, ki ga je vodil strokovnjak Janez Gačnik iz Zavoda

Jabolko. Najprej so bili pod njegovim vodstvom izdelani načrti zasaditev, ki upoštevajo tako klimatske kot pedološke razmere, kmetije so opravile tudi analizo zemlje. Janez je svetoval glede izbora vrst in sort sadja glede na potrebe kmetije in glede ekološke oskrbe. Predlagal je zasaditev najodpornejših sort in določil optimalno lego. Tamara je svetovala glede zaščite pred divjimi in domačimi živalmi.

Tabela 1: Sorte jablan, primerne za visokodebelni sadovnjak

AVTOHTONE SORTE JABLAN
<i>Goriška sevka, Gorenjska in Dolenjska voščenska</i>
ODPORNEJŠE TRADICIONALNE SORTE JABLAN
<i>Bobovec, Krivopecelj, Carjevič, Damasonski kosmač, Boskopski kosmač, Kanadska reneta, Baumanova reneta, Šampanjska reneta, Harbertova reneta, Zeleni štetinec, Pisani kardinal in Štajerski mošancelj.</i>
SORTE JABLAN, KI ZAHTEVAJO BOLJŠE SADJARSKE LEGE IN VEČ OSKRBE
<i>Zlata parmena, Koksova oranžna reneta, Jonatan, Lepocvetka, Ontario, Londonski peping, Beli zimski kalvil, Ananasova reneta</i>

Rezultati projekta so štirje vzpostavljene pašni sadovnjaki, izdelani načrti za štiri kmetije ter izdelan priročnik za vzpostavitev in vzdrževanje visokodebelnega pašnega sadovnjaka. V okviru projekta je nastal tudi avdio-video posnetek z rezultati in izkušnjami sodelujočih v projektu. Vabljeni k ogledu in uporabi dokumentov, ki so nastali v okviru projekta in so objavljeni na spletni strani vodilnega partnerja www.tamarakmetijski.si. Zanimiv je predvsem priročnik, ki ima številne, praktične nasvete za vse, ki bi želeli na novo zasaditi ali pa oživiti visokodebelni sadovnjak.

Doris Komen Horvat in Zdenka Žakelj

Foto:

Utrinek s kmetije Pečarjevih

